

Nicolaj Sivan Holst: Strafbar passivitet. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2015

Vestergaard, Jørn

Published in:
Ugeskrift for Retsvaesen

Publication date:
2016

Citation for published version (APA):
Vestergaard, J. (2016). Nicolaj Sivan Holst: Strafbar passivitet. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2015. *Ugeskrift for Retsvaesen*, (36), 322-323. [U.2016B.322].

U.2016B.322

Nicolaj Sivan Holst: *Strafbar passivitet*. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2015. 400 sider, indbundet. Pris: 400 kr.

Jørn Vestergaard

Bogen handler om betingelserne for at kunne straffe en person for ikke at gøre noget, som vedkommende skulle have gjort. Nærmere bestemt har forfatteren undersøgt tilfælde, hvor straffeloven kræver bestemte handlinger af borgerne, selv om dette ikke fremgår direkte og tydeligt af loven, dvs. de uegentlige, eller med nyere terminologi, uægte undladelsesforbrydelser. Forfatteren har særligt fokus på spørgsmålet om, hvilke aktive handlinger der skulle have været foretaget for at undgå straf, hvilket han betegner som »det supplerende hjemmelsspørgsmål«, hvor kravet om forankring af ansvaret i en lovbestemmelse kaldes »det umiddelbare hjemmelsspørgsmål«. Det er nok en smagssag, om en sådan begrebsbrug opleves som formålstjenlig, men meningen er forståelig nok.

Forfatteren har tidligere været ansat i anklagemyndigheden og er nu ansat som adjunkt ved Aarhus Universitet. Udgivelsen bygger på hans ph.d.-afhandling. Der er tale om den første samlede fremstilling af dansk ret på området, og det er i sig selv såre fortjenstfuldt, at der er udarbejdet en sådan.

Med terminologisk inspiration fra norsk doktrin har forfatterens udgangspunkt for de nærmere undersøgelser været, at der ved ægte undladelsesforbrydelser kræves en *alternativ handling* som forudsætning for at undgå strafansvar for passivitet. Han lægger fornuftigvis til grund, at det afhænger af den konkrete straffebestemmelse og de konkrete omstændigheder i situationen, hvad personen konkret skulle have gjort. Det kan derfor undre, at han flere steder udtrykker sig på den måde, at strafbar passivitet straffes, fordi der ikke er gjort »noget bestemt« (se f.eks. konklusionerne s. 377). Som det systematisk påvises i bogen, passer dette udsagn i hvert fald mindre godt for de uægte undladelsesforbrydelsers vedkommende.

For så vidt angår enkeltpersoners ansvar uden for medvirksområdet, har forfatterens fokus særligt været rettet mod tilfælde af tilfældighedspræget besiddelse af narkotika, skydevåben eller børnepornografi, hvor den alternative handling typisk vil bestå i anmeldelse af forholdet eller destruktion. Ikke overraskende finder forfatteren, at betingelserne for ansvar beror på, hvorledes det konkrete besiddelsesforbud skal fortolkes, samt på de bagvedliggende beskyttelseshensyn og den konkrete situation.

323

Om ansvar for medvirken ved passivitet konstaterer forfatteren, at domfældelse kun sker i særlige tilfælde, og at der er tale om så

komplicerede og mangefacetterede situationer, at der heller ikke her vil kunne opstilles en enkelt regel eller helt faste ansvarskriterier, som kan angive en løsning for alle tilfælde. Derimod finder forfatteren det muligt ved undersøgelse af bestemte sagstyper at udfinde visse fælles kriterier for ansvaret og den alternative handling. Det er fortjenstfuldt, at han i lyset heraf har gennemgået og systematiseret forskellige typetilfælde for at udpege relevante forhold, f.eks. forældres passivitet over for vold mod deres børn, medvirken til besiddelse af samlevers narkotika i fælles hjem, osv. Terminologisk er det dog nok mindre hensigtsmæssigt, at han flere steder anvender udtrykket »passiv medvirken«. Det samme har Vestre Landsret ganske vist gjort i enkelte nyere afgørelser; men det er fornuftigvis ikke en terminologi, som har fundet vej til afgørelser i Højesteret, hvilket man ellers kan få indtryk af ud fra forfatterens grundige redegørelse for sagen om varetægtsfangerne, der ikke greb ind, da en anden arrestant blev mishandlet (s. 241 ff.). I overensstemmelse med doktrinen lagde Højesteret her til grund, at »der med rimelighed kunne forventes en aktiv handling fra den pågældende, idet passiviteten ellers kan anses som udtryk for tilslutning til eller understøttelse af forbrydelsen« (se nærmere U 2014.1150 H).

Forfatterens åbent erklærede og jordbundne afstandtagen fra forestillinger om, at der skulle kunne opstilles enhedsløsninger med fælles ansvarsbetingelser vedrørende ansvar for strafbar passivitet, skal ikke skygges for, at der på udvalgte områder kan hentes nyttige oplysninger og inspirerende betragtninger i hans grundige gennemgang, herunder hans omhyggelige sondringer mellem deliktstyper og faktiske situationer af større eller mindre teoretisk og praktisk relevans. Hans overordnede konklusioner kan dog næppe siges at bringe væsentlige nye bidrag til doktrinen på området, hvilket nok heller ikke er hverken påtrængende eller teoretisk muligt. Der er næppe grund til at forvente en imødekommelse af hans ellers sympatiske ønske om, at domstolene i den enkelte sag skulle kaste sig ud i nærmere beskrivelser af den straffritagende alternative handling.

I øvrigt har forfatteren efter udgivelsen af bogen publiceret en fortrinlig artikel om strafbar medvirken i *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab* 2016, s. 36-57.